

Határozatok Tára

ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. október 31.¹

C-234/18. sz. ügy

Komisia za protivoдеystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo

kontra

BP,

AB,

PB,

TRAST B OOD,

AGRO IN 2001 EOOD,

ACCAUNT SERVICE 2009 EOOD,

INVEST MANAGEMENT OOD,

ESTEYD OOD,

BROMAK OOD,

BROMAK FINANCE EAD,

Viva Telecom Bulgaria EAD,

BULGARIAN TELECOMMUNICATIONS COMPANY EAD,

HEDZH INVESTMANT BULGARIA AD,

KEMIRA OOD,

Dunarit AD,

TEHNOLOGICHEN TSENTAR-INSTITUT PO MIKROELEKTRONIKA AD,

EVROBILD 2003 EOOD,

TECHNOTEL INVEST AD,

KEN TREYD EAD,

KONSULT AV EOOD,

Louvrier Investments Company 33 SA,

EFV International Financial Ventures Ltd,

InterV Investment SARL,

LIC Telecommunications SARL,

V Telecom Investment SCA,

V2 Investment SARL,

Empreno Ventures SARL,

a Corporate Commercial Bank, felszámolás alatt, részvételével

(a Sofiyski gradski sad [szófiai városi bíróság, Bulgária] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – 2014/42/EU Irányelv – 2005/212/IB kerethatározat – 2. és 5. cikk – Elkobzás – Az ártatlanság vélelme – A megelőző büntetőítélet hiányában elrendelhető elkobzásra vonatkozó nemzeti szabályozás”

¹ Eredeti nyelv: angol.

1. A Sofiyski gradski sad (szófiai városi bíróság, Bulgária) a jelen ügyben benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmében a Bíróság útmutatását kéri abban a kérdésben, hogy miként kell értelmezni az uniós jog egyes, a bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt dolgok (eszközök)² elkobzására vonatkozó rendelkezéseit. A kontextus a nemzeti jog alapján a büntetőítélthez nem kapcsolódó, polgári bíróság előtti eljárásokban elrendelhető elkobzás, továbbá az ilyen eljárások uniós joggal való összeegyeztethetősége. Az előterjesztő bíróság kérdéseinek megválaszolásához a Bíróságnak két, elkobzásra vonatkozó uniós jogi aktus, nevezetesen a 2005/212/IB kerethatározat és a 2014/42/EU irányelv alkalmazhatóságát kell vizsgálnia a tárgyi hatály és az időbeli hatály tekintetében, továbbá fel kell tárnia a két jogi aktus közötti kapcsolatot.

Az uniós jog

Az Európai Unióról szóló szerződés

2. A kerethatározat elfogadásának időpontjában alkalmazandó szövegváltozatnak megfelelően az Európai Unióról szóló szerződés 31. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerint a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködéssel kapcsolatos közös fellépés magában foglalja „a tagállamokban alkalmazandó szabályok olyan mértékű összeegyeztethetőségének biztosítását, amely az ilyen együttműködés javításához szükséges”. Annak 34. cikke (2) bekezdésének b) pontja a Tanács hatáskörébe utalja, hogy bármely tagállam vagy a Bizottság kezdeményezésére eljárva kerethatározatokat fogadjon el „a tagállamok törvényi és rendeleti rendelkezéseinek közelítése céljából. A kerethatározatok az elérendő célokat illetően kötelezőek a tagállamokra, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyják. A kerethatározatoknak nincs közvetlen hatálya.”

Az átmeneti rendelkezésekről szóló (36.) jegyzőkönyv

3. A (36.) jegyzőkönyv szervezi meg a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt alkalmazandó Szerződések intézményi rendelkezései és az említett szerződésben előírt rendelkezések közötti átmenetet.³ A jegyzőkönyv 9. cikke előírja, hogy „az uniós intézmények, szervek és hivatalok által az Európai Unióról szóló szerződés alapján a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt elfogadott jogi aktusok joghatása mindaddig fennmarad, amíg azokat a Szerződések alapján hatályon kívül nem helyezik, semmisnek nem nyilvánítják vagy nem módosítják”.

Az Európai Unió Alapjogi Chartája

4. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta)⁴ 48. cikke úgy rendelkezik, hogy „minden gyanúsított személyt mindaddig ártatlannak kell vélelmezni, amíg bűnösségét a törvénynek megfelelően meg nem állapították.”

5. A Charta 51. cikke (1) bekezdésének első mondata szerint a Charta rendelkezéseinek „címettjei az Unió intézményei és szervei, valamint a tagállamok annyiban, amennyiben az Unió jogát hajtják végre”.

2 A különös fogalom meghatározását a bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/212/IB tanácsi kerethatározat 1. cikkének harmadik francia bekezdése (HL 2005. L 68., 49. o. [a továbbiakban: 2005/212/IB kerethatározat vagy a kerethatározat]), valamint a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 127., 39. o.; helyesbítés: HL 2014. L 138., 114. o.) 2. cikkének 3. pontja rögzíti (lásd a jelen indítvány 7. és 14. pontját).

3 Lásd az EUMSZ átmeneti rendelkezéseiről szóló (36.) jegyzőkönyv első preambulumbekzdését.

4 HL 2007. C 303., 1. o.

A 2005/212/IB kerethatározat

6. A következő állításokat a 2005/212/IB kerethatározat preambulumbekzdése rögzíti. A határokon átnyúló szervezett bűnözés fő indítéka az anyagi haszonszerzés. Következésképpen az ilyen bűncselekmények megelőzésére és leküzdésére irányuló törekvések akkor lehetnek hatékonyak, ha azok a bűncselekményekből származó jövedelmek felkutatására, biztosítására, lefoglalására és elkobzására összpontosítanak. Ezt azonban a tagállamok erre a területre vonatkozó eltérő jogszabályai közötti eltérések megnehezítik.⁵ Így az Európai Tanács 1998. decemberi, Bécsben tartott ülésének következtetéseiben⁶ a nemzetközi szervezett bűnözés elleni küzdelem terén az EU erőfeszítéseinek megerősítésére szólított fel, összhangban egy, az Amszterdami Szerződésnek a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó rendelkezései végrehajtásának legjobb módjáról szóló cselekvési tervvel.⁷ Ugyanakkor az e területen meglévő eszközök az elkobzást illetően nem valósították meg kielégítő módon a határokon átnyúló együttműködést, mivel számos tagállamban továbbra sem lehetséges az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő valamennyi bűncselekményből származó jövedelem elkobzása.⁸ Így a kerethatározat célja annak biztosítása, hogy valamennyi tagállam rendelkezzen a bűncselekményből származó jövedelmek elkobzására vonatkozó hatékony szabályokkal, többek között a szervezett bűncselekménnyel kapcsolatos jogsértés miatt elítélt személyek által birtokolt eszközök eredetével kapcsolatos bizonyítási teher vonatkozásában.⁹

7. A kerethatározat 1. cikkének harmadik francia bekezdésében rögzített meghatározás szerint az „elkövetési eszközök” jelentése „bármilyen vagyontárgy, amit bűncselekmény vagy bűncselekmények elkövetéséhez bármely módon, részben vagy egészben használtak vagy használni szándékoztak”. Az 1. cikk negyedik francia bekezdése szerint az „elkobzás” „bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos eljárás eredményeképpen bíróság által hozott szankció vagy intézkedés, amely végleges tulajdonvesztést eredményez.”

8. A kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése alapján a „tagállamok megteszik a szükséges lépéseket annak érdekében, hogy képesek legyenek – akár egészben, akár részben – az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetési eszközeinek, illetőleg a bűncselekményekből származó jövedelmeknek, vagy az ilyen jövedelmekkel megegyező értékű vagyonnak az elkobzására.” A 2. cikk (2) bekezdése az „adóügyi bűncselekmények” (amelyek meghatározása a kerethatározatban nem szerepel) vonatkozásában egyedi eltérésre ad lehetőséget: ezen esetekben a „tagállamok a büntetőeljárástól eltérő, más eljárásokat is alkalmazhatnak annak érdekében, hogy az elkövetőt megfosszák a bűncselekményből származó jövedelmektől”.

9. A kerethatározat 4. cikkével összhangban a „tagállamok megteszik az annak biztosításához szükséges lépéseket, hogy a 2. és 3. cikk hatálya alá tartozó intézkedések által érintett érdekelt felek jogaik megőrzése érdekében hatékony jogorvoslati lehetőségekkel rendelkezzenek”.

10. Az 5. cikke értelmében a kerethatározat „nem érinti az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek – ideértve különösen az ártatlanság vélelmét – tiszteletben tartásának a kötelezettségét”.

11. A 7. cikk alapján a tagállamoknak meg kellett hozniuk az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy a kerethatározatnak legkésőbb 2007. március 15-ig megfeleljenek.

5 (1) preambulumbekzdés.

6 Lásd: a Tanácsnak és a Bizottságnak az Amszterdami Szerződésnek a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó rendelkezései végrehajtásának legjobb módjáról szóló cselekvési terv – a Bel- és Igazságügyi Tanács által 1998. december 3-án elfogadott szöveg (HL 1999. C 19., 1. o.).

7 (2) preambulumbekzdés.

8 (9) preambulumbekzdés.

9 (10) preambulumbekzdés.

A 2014/42 irányelv

12. A 2014/42 irányelv (5) preambulumbekzdése szerint „a minimumszabályok elfogadása közelíteni fogja a tagállamok befagyasztási és elkobzási rendszereit, ezáltal előmozdítva a kölcsönös bizalmat és a határon átnyúló hatékony együttműködést”. A (9) preambulumbekzdés alapján az irányelv célja „a 2001/500/IB és a 2005/212/IB kerethatározat rendelkezéseinek módosítása és kiterjesztése. Azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, részben fel kell váltani az említett kerethatározatokat”.¹⁰

13. Az irányelv 1. cikkének (1) bekezdése „minimumszabályokat állapít meg a vagyron esetleges későbbi elkobzás céljából történő befagyasztása, valamint a büntetőügyekben elrendelt vagyronelkobzás tekintetében”.

14. Az irányelv 2. cikkének 3. pontja az „elkövetési eszközök” fogalmát a 2005/212/IB kerethatározat 1. cikkének harmadik francia bekezdésével azonos módon határozza meg. Az irányelv 2. cikkének 4. pontja szerint az „elkobzás” „valamely bűncselekménnyel kapcsolatban bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés”.

15. A 3. cikk meghatározza az irányelv tárgyi hatályát:¹¹

„Ez az irányelv a következők hatálya alá tartozó bűncselekményekre alkalmazandó:

- (a) Egyezmény az Európai Unióról szóló szerződés K.3. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján, az Európai Közösségek tisztviselőit és az Európai Unió tagállamainak tisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről [...];
- (b) a Tanács 2000. május 29-i 2000/383/IB kerethatározata az euró bevezetésével kapcsolatos pénzhamisítás elleni, büntetőjogi és egyéb szankciókkal megvalósuló védelem megerősítéséről;
- (c) a Tanács 2001. május 28-i 2001/413/IB kerethatározata a nem készpénzes fizetőeszközökkel összefüggő csalás és hamisítás elleni küzdelemről;
- (d) a Tanács 2001. június 26-i 2001/500/IB kerethatározata a pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról;
- (e) a Tanács 2002. június 13-i 2002/475/IB kerethatározata a terrorizmus elleni küzdelemről;
- (f) a Tanács 2003. július 22-i 2003/568/IB kerethatározata a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni küzdelemről;
- (g) a Tanács 2004. október 25-i 2004/757/IB kerethatározata a kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a szankciókra vonatkozó minimumszabályok megállapításáról;
- (h) a Tanács 2008. október 24-i 2008/841/IB kerethatározata a szervezett bűnözés elleni küzdelemről;

¹⁰ Az Egyesült Királyság és Dánia nem vett részt a 2014/42 irányelv elfogadásában, így az rájuk nézve nem kötelező és nem alkalmazandó. Lásd a két ország vonatkozásában az irányelv (43) illetve (44) preambulumbekzdését.

¹¹ A könnyebb olvashatóság érdekében mellőztem a fenti felsorolásban szereplő HL-hivatkozások hosszú sorát – ezek megtalálhatók magában a 2014/42 irányelvben.

- (i) az Európai Parlament és a Tanács 2011. április 5-i 2011/36/EU irányelve az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdelemről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról;
- (j) az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/93/EU irányelve a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről, valamint a 2004/68/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról;
- (k) az Európai Parlament és a Tanács 2013. augusztus 12-i 2013/40/EU irányelve az információs rendszerek elleni támadásokról és a 2005/222/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról,

valamint egyéb olyan jogi eszközök, amelyek kifejezetten előírják, hogy ezt az irányelvet kell alkalmazni az azokban harmonizált bűncselekményekre.”

16. Az irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével összhangban „a tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy – a bűncselekmény elkövetése miatti bűnösséget megállapító jogerős ítélettel függően, amelynek meghozatalára a terhelt távollétében lefolytatott eljárás keretében is sor kerülhet – lehetővé tegyék az elkövetési eszközök és a bűncselekményből származó jövedelem, vagy az ilyen elkövetési eszközök vagy jövedelem értékének megfelelő vagyon egészben vagy részben történő elkobzását. A 4. cikk (2) bekezdése előírja, hogy „amennyiben az (1) bekezdés szerinti elkobzás nem lehetséges, legalább azokban az esetekben, amikor az elkobzás a gyanúsított vagy vádlott betegsége vagy szökése miatt vált lehetetlenné, a tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy lehetővé tegyék az elkövetési eszközöknek és a bűncselekményből származó jövedelemnek az elkobzását azokban az ügyekben, amelyekben a büntetőeljárást olyan bűncselekmények miatt indították meg, amelyek közvetve vagy közvetlenül valószínűleg gazdasági hasznot eredményeznek, és az ilyen eljárás elítélést eredményezett volna, ha a gyanúsított vagy vádlott meg tudott volna jelenni a bíróság előtt”.

17. Az 5. cikk a kiterjesztett hatályú elkobzást tesz lehetővé az olyan bűncselekmény elkövetése miatt elítélt személy tulajdonában lévő vagyon tekintetében, amely közvetve vagy közvetlenül valószínűleg gazdasági hasznot eredményez, amennyiben a bíróság úgy véli, hogy a szóban forgó vagyon bűncselekményből származik. Az irányelv tartalmazza azoknak a „bűncselekményeknek” a példálózó felsorolását, „legalább” amelyek esetében kiterjesztett hatályú elkobzást kell alkalmazni.

18. A 6. cikk (1) bekezdése előírja a jövedelem vagy az annak megfelelő értékű más vagyon elkobzását, amelyet – közvetlenül vagy közvetve – a gyanúsított vagy a vádlott harmadik felekre ruházott át, vagy amelyet harmadik felek a gyanúsítottól vagy a vádlottól szereztek, legalább azokban az esetekben, amikor az említett harmadik feleknek tudomásuk volt vagy tudomásuk kellett, hogy legyen arról, hogy az átruházás vagy a szerzés célja az elkobzás elkerülése volt.

19. A 8. cikk (1) bekezdésének értelmében „a tagállamok meghozzák az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy az ezen irányelv alapján előírt intézkedések által érintett személyek – jogaik védelme érdekében – rendelkezzenek a hatékony jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való joggal”.

20. A 12. cikk 2016. október 4-én lezáruló átültetési időszakot ír elő az irányelvnek való megfelelésre.

21. A 14. cikk (1) bekezdése szerint „Ezen Irányelv felváltja a [...] 2005/212/JHA kerethatározat 1. cikkének első négy francia bekezdését és 3. cikkét azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, az e kerethatározatoknak a nemzeti jogba történő átültetésére vonatkozó határidővel kapcsolatos tagállami kötelezettségek sérelme nélkül”. A 14. cikk (2) bekezdése alapján „azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve ezen irányelv kötelező, az (1) bekezdésben említett [...] 2001/500/IB és a 2005/212/IB kerethatározat rendelkezéseire való hivatkozásokat az ezen irányelvre való hivatkozásként kell értelmezni”.

22. A 15. cikk az irányelv hatálybalépését a Hivatalos Lapban történő kihirdetését követő huszadik napban (2014. április 29.) határozza meg.¹²

A nemzeti jog

A jogellenesen szerzett vagyon elkobzásáról szóló törvény

23. 2012-ben Bulgáriában elfogadták a Zakon za otnemane v polza na darzhavata na nezakonno pridobito imushtestvót (a jogellenesen szerzett vagyon elkobzásáról szóló törvény, a továbbiakban: 2012. évi törvény), amely 2012. november 19-én lépett hatályba. Ezt hatályon kívül helyezte a Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i za otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo (a korrupció elleni küzdelemről és a jogellenesen szerzett vagyon elkobzásáról szóló törvény), amelyet 2018. január 19-én hirdettek ki. Ez utóbbi törvény 5. cikkének (1) bekezdése szerint a 2012. évi törvény alapján megindított vizsgálatokat és eljárásokat a korrupció elleni küzdelem és a jogellenesen szerzett vagyon elkobzásának bizottsága (a továbbiakban: korrupció elleni küzdelem bizottsága) a nevezett törvénnyel összhangban folytatja le.

24. Az 1. cikk (1) bekezdése szerint a törvény célja, hogy meghatározza a jogellenesen szerzett vagyon elkobzására vonatkozó feltételeket és eljárást. Az 1. cikk (2) bekezdésével összhangban, ha a vagyon megszerzésének jogszerű forrása nem állapítható meg, akkor a vagyont jogszerűtlenül megszerzettnek kell tekinteni.

25. Az 5. cikk (2) bekezdése hozza létre a korrupció elleni küzdelem bizottságát mint független, szakértő és állandó nemzeti hatóságot.

26. A 2. cikk előírja, hogy „az e törvény szerinti eljárást az ellenőrzött személlyel és/vagy a vele kapcsolatban álló személyekkel szemben folyamatban levő büntetőeljárástól függetlenül kell lefolytatni..”

27. A 21. cikk (1) bekezdése alapján a korrupció elleni küzdelem bizottsága akkor indít eljárást, ha alapos gyanú merül fel valamely vagyon jogellenes megszerzése vonatkozásában. A 21. cikk (2) bekezdése szerint alapos a gyanú, ha a nyomozás során lényegi eltérés mutatkozik a gyanúsított birtokában lévő vagyont illetően. A 21. cikk (2) bekezdése kimondja továbbá, hogy „a 21. cikk (2) bekezdése szerinti vizsgálat [...] [akkor] indul meg, ha valamely személyt a büntető törvénykönyv [...] 201–203. cikke szerinti bűncselekmény elkövetésével vádolnak”.

28. A 66. cikk (1) és (2) bekezdése a jogi személyre átruházott vagy jogi személy által ellenőrzött vagyon kérdésével foglalkozik. Az említett cikk szerint „elkobzás alá esik az a vagyon, amelyet a vizsgálat alá vont személy jogi személyre ruházott át, vagy a jogi személy tőkéjébe pénzbeli vagy más hozzájárulásként vitt be, ha azok a személyek, akik a jogi személyt irányítják vagy ellenőrzik, tudták, vagy a körülményekből feltételezhatték, hogy a vagyont jogellenesen szerezték”, továbbá „elkobzás alá esik a vizsgálat alá vont személy, vagy a vizsgálat alá vont személlyel kapcsolatban álló személyek vagy általuk együttesen ellenőrzött jogi személy jogellenes szerzett vagyona is”.

¹² 2014. április 29. az irányelv Hivatalos Lapban történő „eredeti” megjelenésének dátuma, amelyet egy helyesbítés megjelenése követett (lásd a jelen indítvány 2. lábjegyzetét), az egységes szerkezetbe foglalt változat pedig 2014. május 19-én jelent meg.

Büntető törvénykönyv

29. A Nakazatelen kodeks (büntető törvénykönyv) 203. cikkének (1) bekezdése a tisztségviselő által nagyobb értékre elkövetett sikkasztást a sikkasztás különösen súlyosan minősülő eseteként szabályozza, amely 10-től 20 évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

30. A Sofijska gradska prokuraturának (szófiai városi ügyészség, Bulgária) a korrupció elleni küzdelem bizottsága részére 2014. július 28-án megküldött jelentése szerint BP ellen nyomozás volt folyamatban azon az alapon, hogy 2011 decemberétől 2014. június 19-ig tisztségviselői minőségében (a Korporativna targovska banka AD [a továbbiakban: bank] felügyelő bizottságának elnökeként) (mások közreműködésével) más személyeket a bank ezen személyek őrizetére bízott vagy kezelésébe adott pénzeszközeinek elsikkasztására bírt rá. Ezek az összegek meghaladták a 205 millió levát (BG) (hozzávetőleg 105 millió euró). A tények alapján tehát valószínűsíthető a büntető törvénykönyv 203. cikkének (1) bekezdése szerint minősülő sikkasztás elkövetése.

31. 2014. augusztus 5-én a korrupció elleni küzdelem bizottsága vizsgálatot indított a 2004. augusztus 4-től 2010. augusztus 4-ig terjedő időszak vonatkozásában, amely vizsgálat jelentős szabálytalanságokra derített fényt BP magánvagyonát illetően. A vizsgálat során a korrupció elleni küzdelem bizottsága elkészítette azon alperes kereskedelmi társaságok pénzügyi helyzetének és az általuk végrehajtott jogügyleteknek az elemzését, amely társaságokról azt állították, hogy BP-vel kapcsolatban vagy annak ellenőrzése alatt állnak. Az elemzés során azt a következtetést vonták le, hogy a jogügyletek egy részét jogellenesen szerzett pénzeszközökkel hajtották végre, míg más vizsgált jogügyletek végrehajtására valójában nem került sor, hanem azok a jogellenes eredetű vagyon, illetve pénzeszközök leplezését szolgálták; továbbá megállapították, hogy a pénzeszközök a bank által nyújtott fedezet nélküli hitelekől származtak, ami a bank fizetéseképtelenné válásához vezetett.

32. 2015. május 14-én a korrupció elleni küzdelem bizottsága eljárás megindítását kezdeményezte a kérdést előterjesztő bíróság előtt annak a vagyonnak a befagyasztása iránt, amelyről azt állították, hogy BP – feltételezés szerint vele együttműködő vagy általa ellenőrzött más természetes és jogi személyekkel együtt – jogellenesen szerezte (a továbbiakban: befagyasztás iránti kérelem). 2015. május 20-án és 28-án a kérdést előterjesztő bíróság megtette a szükséges intézkedéseket annak a vagyonnak befagyasztása iránt, amelynek elkobzását kérelmezték.

33. A kérdést előterjesztő bíróság előtt 2016. március 22-én indult meg a jelen ügyben érintett eljárás az állítólag jogellenesen szerzett vagyon elkobzása tárgyában.

34. A BP és más személyek elleni büntetőeljárás a Spetsializiran nakazatelen sad (szakosított büntetőbíróság, Bulgária) előtt 2017-ben indult, és az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelem benyújtásának időpontjában is folyamatban volt.

35. A kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a nemzeti szabályozásnak a tényállás idején alkalmazandó változata szerint az előtte folyamatban lévő ügyhöz hasonló, vagyoneklobzással kapcsolatos polgári eljárás arra tekintet nélkül lefolytatható, hogy a vizsgálat alá vont személyt jogerős ítélettel elítélték-e. Kifejezi kétségét, hogy e törvény összeegyeztethető-e a vagyoneklobzás 2014/42 irányelvben lefektetett minimumszabályaival, amely alapján az elkobzás olyan bűncselekménnyel szerzett vagyon vonatkozásában alkalmazható, amely miatt az elkövetőt jogerős ítélettel elítélték.

36. A kérdést előterjesztő bíróság ezért a következő kérdéseket terjeszti elő előzetes döntéshozatalra:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2014/42/EU [...] irányelv 1. cikkének (1) bekezdését, amely előírja a „minimumszabályokat [...] a vagyon esetleges későbbi elkobzás céljából történő befagyasztása [...] tekintetében”, hogy az lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a nem ítéletre alapított polgári jogi elkobzásra vonatkozó rendelkezéseket elfogadjanak?
- 2) A [...] 2014/42/EU [...] irányelv 4. cikke (1) bekezdését figyelembe véve, az következik-e az 1. cikk (1) bekezdéséből, hogy az azon személlyel szembeni büntetőeljárás pusztá megindítása, akinek vagyona az elkobzás tárgyát képezi, elegendő a polgári jogi elkobzási eljárás megindításához és lefolytatásához?
- 3) Elfogadható-e a [...] 2014/42/EU [...] irányelv 4. cikke (2) bekezdésében szereplő okok olyan kiterjesztő értelmezése, amely megengedi a nem ítéletre alapított polgári jogi elkobzást?
- 4) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2014/42/EU [...] irányelv 5. cikkének (1) bekezdését, hogy pusztán a személy vagyoni eszközei és a jogszerű jövedelme közötti eltérés alapján meg lehet vonni valamely vagyoni jogot – mint közvetlenül vagy közvetve bűncselekményből származót – olyan jogerős büntetőítélet fennállása nélkül, amely megállapítja, hogy a bűncselekményt az adott személy követte el?
- 5) Úgy kell-e értelmezni a [...] 2014/42/EU [...] irányelv 6. cikkének (1) bekezdését, hogy az a harmadik féltől történő elkobzást a közvetlen elkobzás kiegészítő vagy alternatív intézkedéseként vagy a kiterjesztett hatályú elkobzás kiegészítő intézkedéseként szabályozza?
- (6) Úgy kell-e érteni a [...] 2014/42/EU [...] irányelv 8. cikkének (1) bekezdését, hogy biztosítja az ártatlanság vélelmének alkalmazását, és tiltja a nem ítéletre alapított elkobzást?”

37. Írásbeli észrevételeket nyújtott be a korrupció elleni küzdelem bizottsága, BP, AB, PB és a Trast B OOD együttesen eljárva, a Dunarit AD, az AGRO IN 2001 EOOD és a bank, a bolgár, a cseh és az ír kormány, valamint az Európai Bizottság. A 2019. június 5-én tartott tárgyaláson szóbeli észrevételeket tett a korrupció elleni küzdelem bizottsága, BP, AB, PB és a Trast B OOD, a Dunarit AD, az AGRO IN 2001 EOOD, a bank, a bolgár és az ír kormány, valamint az Európai Bizottság.

Értékelés

38. A jelen ügyben olyan sajátosságok merülnek fel, amelyek miatt a Bíróságnak el kell távolodnia a ténylegesen előterjesztett kérdésektől annak érdekében, hogy a felmerült kérdésekben hasznos útmutatással szolgálhasson a kérdést előterjesztő bíróságnak.

39. Az előterjesztett kérdések abból az egyszerű előfeltevésekből indulnak ki, hogy a 2014/42 irányelv a jelen ügyben alkalmazandó. Mindazonáltal számomra úgy tűnik, hogy további vizsgálat szükséges az időbeli hatály és a tárgyi hatály alapján alkalmazandó uniós jog megállapításához. Az említett irányelv és a 2005/212/IB kerethatározat rendelkezései közti kapcsolatot szintén ki kell bontani.

40. A fenti kérdések vizsgálatát követően foglalkozom az előterjesztett kérdések lényegével, amelynek során (a Bíróság kérésének megfelelően) a 2005/212/IB kerethatározat 2. és 5. cikkének értelmezésére összpontosítok.

A tárgyi hatály alapján alkalmazandó uniós jogtekintetében

41. A nemzeti bíróság hivatott meghatározni a jelen ügy alapjául szolgáló azon bűncselekmények pontos természetét, amelyek vonatkozásában a szófiai városi ügyészség jelentést küldött a korrupció elleni küzdelem bizottságának. Mindazonáltal számomra úgy tűnik, hogy a sikkasztás az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben bemutatott formájában nem tartozik a 2014/42 irányelv 3. cikkében felsorolt jogi aktusok hatálya alá tartozó bűncselekmények közé. Következésképpen – amint azt a bolgár és a cseh kormány előadta – a nemzeti eljárás tárgya kívül esik a 2014/42 irányelv hatályán.

42. Ezzel szemben a 2005/212/IB kerethatározat az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményekből származó eszközök és vagyon elkobzására alkalmazandó. Következésképpen a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló bűncselekmények, amelyek 10 évtől 20 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendők, a kerethatározat hatálya alá tartoznak. Ez a megállapítás nem érinti azt, hogy a jelen ügyben vizsgált eljárás megfelel-e a kerethatározat 1. cikke negyedik francia bekezdésének értelmében vett „elkobzásnak”.

Az időbeli hatály alapján alkalmazandó uniós jog

43. A jelen ügyben két párhuzamos nemzeti eljárásról van szó. Egyfelől a sikkasztás miatt indult büntetőeljárás, amely 2017-ben került a szakosított büntetőbíróság elé, és amely az előzetes döntéshozatali eljárás iránti kérelem benyújtásának időpontjában is folyamatban volt. Másfelől folyamatban volt egy, a nemzeti jog szerint polgári eljárásnak minősülő eljárás is, amely a 2015. május 14-én benyújtott befagyasztás iránti kérelemmel, illetve az állítólag jogellenesen szerzett vagyonnak a kérdést előterjesztő bíróság által 2015. május 20-án és 28-án történt befagyasztásával vette kezdetét. Ezek az eljárások a korrupció elleni küzdelem bizottsága részéről a szóban forgó vagyon elkobzása iránt 2016. március 22-én benyújtott kérelemmel folytatódtak, és jelenleg is folyamatban vannak.

44. A releváns dátumok igazolása a kérdést előterjesztő bíróság feladata, ugyanakkor számomra úgy tűnik, hogy a 2014/42 irányelv átültetésére előírt határidő 2016. október 4-én lejárt. Vajon az időbeli hatály alapján ez az irányelv a jelen ügyben relevánsnak minősül? Bár tárgyi hatályát tekintve az irányelv nem alkalmazható, a kérdés mégis lényeges, mivel az irányelv a kerethatározat egyes rendelkezéseinek helyébe lép.

45. A megszilárdult ítélkezési gyakorlat szerint az irányelvek kizárólag a nemzeti jogba történő átültetésükre nyitva álló határidő lejártá után bírhatnak közvetlen hatállyal.¹³ Ennek megfelelően a 2014/42 irányelvre a nemzeti bíróságok előtt a 2016. március 22-én kezdeményezett eljárás vonatkozásában nem lehet hivatkozni az átültetésre nyitva álló határidő lejártát megelőzően. Ezen időtartam alatt ugyanakkor a tagállamok kötelesek tartózkodni minden olyan intézkedés megtételétől, amelyek komolyan veszélyeztethetik az előírt cél elérését.¹⁴

46. Következésképpen a bűncselekményből származó vagyon elkobzása tekintetében releváns és a tényállás idején alkalmazandó uniós jogi aktus a 2005/212/IB kerethatározat.

A 2005/212/IB kerethatározat a 2014/42 irányelv hatálybalépése után

47. Amint azt az átmeneti rendelkezésekről szóló (36.) jegyzőkönyv 9. cikkének (1) bekezdése előírja, a 2014/42 irányelv a hatálybalépésének időpontjától kezdődő hatállyal (a Hivatalos Lapban 2014. április 29-én történt közzétételét követő 20 nap elteltével) módosította a 2005/212/IB kerethatározatot.

13 Lásd: 2008. január 17-i Velasco Navarro ítélet, C-246/06, EU:C:2008:19, 25. pont, valamint a hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

14 Lásd többek között: 1997. december 18-i Inter-Environnement Wallonie ítélet, C-129/96, EU:C:1997:628, 45. pont.

48. Az irányelv hatálya az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények területére korlátozódik. Ez azt is jelenti, hogy az elkobzás vonatkozásában létező uniós rendelkezések hatályban maradnak annak érdekében, hogy a 2014/42 irányelv hatályán kívül eső bűncselekmények tekintetében biztosítsanak bizonyos mértékű harmonizációt. Ennek megfelelően a 2005/212/IB kerethatározat 2., 4. és 5. cikke hatályban marad.¹⁵

49. Konkrétan a 2014/42 irányelv 14. cikkének (1) és (2) bekezdése előírja, hogy az irányelv a 2005/212/IB kerethatározat 1. cikke első négy francia bekezdésének és 3. cikkének a helyébe lép, és azon tagállamok tekintetében, amelyekre nézve az irányelv kötelező, a kerethatározat hatályon kívül helyezett rendelkezéseire történő hivatkozásokat „az ezen irányelvre történő hivatkozásként kell értelmezni”.

50. Mindezek után felmerül a kérdés: a fenti rendelkezéseket az irányelv vagy a kerethatározat részeként kell értelmezni?

51. Tekintettel arra, hogy a fenti rendelkezések az irányelvből származnak, nézetem szerint értelmezésükkor az *irányelv*, nem pedig a kerethatározat célkitűzéseit és rendszerét kell iránymutatónak tekinteni. Ez összhangban áll az irányelv 14. cikke (2) bekezdésének egyértelmű szövegével. A fenti értelmezés egyszersmind tiszteletben tartja az uniós jog egységes értelmezésére vonatkozó igényt: ugyanazon rendelkezéseket nem lehet eltérő módon értelmezni attól függően, hogy az irányelv vagy a kerethatározat kontextusában olvassuk-e őket.

52. Mivel a kerethatározatot „hatályon kívül nem helyez[ték], semmisnek nem nyilvánít[ották] vagy nem módosít[ották]”, így az átmeneti rendelkezésekről szóló (36.) jegyzőkönyv 9. cikke értelmében joghatása fennmarad. Ha egy adott rendelkezést valamely irányelv módosít (vagy – a konkrét esetben – hatályon kívül helyez), kizárólag az adott rendelkezés jogi jellege változik meg. Egy konkrét rendelkezés módosítása azonban nem változtathatja meg a rendelkezést magában foglaló jogi aktus egészének a jogi természetét. Ehelyett az történik, hogy az eredeti kerethatározat vegyes jogi aktussá válik, amely tartalmaz mind kerethatározati, mind irányelvi elemeket.¹⁶

53. A jelen ügy sajátossága, hogy az elkobzásra irányuló nemzeti eljárás az irányelv hatálybalépése *után* (így tehát egyszersmind a kerethatározat szövegének módosulása után), azonban még a nemzeti jogba történő átültetésre meghatározott határidő lejárta *előtt* indult.

54. Mindezek alapján az irányelv azon rendelkezéseire, amelyek a 2005/212/IB kerethatározat 1. cikkének első négy francia bekezdése és 3. cikke helyébe léptek, 2016. október 4. előtt nem lehet a nemzeti bíróságok előtt hivatkozni. A kerethatározat tehát – a jelen ügy vonatkozásában – továbbra is módosítás nélkül alkalmazandó marad. Ugyanakkor a nemzeti jogba történő átültetésre nyitva álló időtartam alatt a tagállamok kötelesek tartózkodni minden olyan intézkedés alkalmazásától, amelyek komolyan veszélyeztethetik az irányelvnek a kerethatározatot módosító rendelkezéseiben rögzített

15 Valójában ezt az álláspontot fogalmazza meg a bűncselekményekből származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslatához készült indokolás 2.3 pontja, COM(2012) 85 final.

16 Az általam a fentiekben megfogalmazott álláspont összecseng a kerethatározatok Satzger, H. által vizsgált két értelmezési módjának egyikével: „Legal effects of directives amending or repealing Pre-Lisbon framework decisions”, *New Journal of European Criminal Law*, 6. kötet, 4. szám, 2015, 528–537. o. A második, a fent említett szerző által elutasított lehetséges értelmezési mód az, ha elfogadjuk, hogy a módosító irányelv által „megérintett” kerethatározatok irányelvvé változnak (ez Midász király érintésének jogalkotási megfelelője). Ennek az elképzelésnek az elfogadása azt jelentené, hogy azok a jogi aktusok is, amelyeket nem az irányelvekre alkalmazandó garanciák mellett fogadtak el (gondolok itt elsősorban az Európai Parlament által az egyik, illetve a másik eljárásban betöltött szerepére), automatikusan az irányelvek joghatásaival bírnának. Emiatt én elutasítom azt az F. Zeder által magáévá tett álláspontot, hogy az átmeneti rendelkezésekről szóló (36.) jegyzőkönyv 9. cikke és 10. cikkének (2) bekezdése együttesen kizárólag úgy értelmezhető, hogy „bármely jogi aktus bármely rendelkezésének bármely módosítása az adott jogi aktus egészében történő »lisszabonizálását« jelenti” (Lásd: Zeder, F., „Typology of pre-Lisbon acts and their legal effects according to Protocol No 36”, *New Journal of European Criminal Law*, 6. kötet, 4. szám, 2015, 487. o.)

célt.¹⁷ Ugyanakkor emlékeztetek arra, hogy a Pupino ügyben kialakított ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróságoknak a nemzeti jogot a lehető legteljesebb mértékben az irányelv szövegének és céljának megfelelően kell értelmezniük az ott kitűzött cél elérése érdekében, továbbra is elsődleges fontosságú.¹⁸

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés által felvetett problémák

55. Az első négy kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló, elkobzásra irányuló nemzeti eljárások (amelyeket a büntetőeljárás megindulását követően kezdeményeznek, de az elkobzásra a büntetőeljárásban meghozott ítélet nélkül kerül sor) összeegyeztethetők-e a 2014/42 irányelv egyes rendelkezéseivel.

56. A hatodik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság aggályait fejezi ki az ártatlanság vélelmének alkalmazásával kapcsolatban, amennyiben a 2014/42 irányelv 8. cikkének (1) bekezdése tiltja a nem ítéleten alapuló elkobzást.

57. A kérdést előterjesztő bíróság által felvetett kérdéseket a tárgyi hatály és az időbeli hatály figyelembevételével alkalmazandó uniós jog, azaz a 2005/212/IB kerethatározat, illetve konkrétan annak 2. és 5. cikke fényében vizsgálom meg (a Bíróság kérésének megfelelően). Nem foglalkozom a kérdést előterjesztő bíróság ötödik kérdésével, tekintettel arra, hogy az kizárólag a 2014/42 irányelv kontextusában releváns, amely a jelen ügyben nem alkalmazandó.

Elkobzás a 2005/212/IB kerethatározat alapján

58. A 2005/212/IB kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok kötelesek megtenni az ahhoz szükséges intézkedéseket, hogy lehetővé tegyék az egy évet meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményből származó jövedelem és eszközök elkobzását. Az elkobzás fogalmát az 1. cikk negyedik francia bekezdése a következőképpen határozza meg: „bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos eljárás eredményeképpen bíróság által hozott szankció vagy intézkedés, amely végleges tulajdonvesztést eredményez.”¹⁹

59. Lehetséges-e úgy értelmezni a 2005/212/IB kerethatározat e rendelkezéseit azok 2014/42 irányelv által történő módosításának hatálybalépése *előtt*, hogy azok kizárják annak lehetőségét, hogy a tagállamok az elkobzás olyan rendszerét vezessék be – mint a jelen ügyben is –, amelyben az elkobzás nem függ a büntetőeljárásban hozott jogerős ítélettől?

60. Álláspontom szerint a válasz nemleges.

61. A 2005/212/IB kerethatározat jogalapját az Európai Unióról szóló szerződésnek a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésről szóló VI. címe, pontosabban 29. cikke és 31. cikke (1) bekezdésének c) pontja, valamint 34. cikke (2) bekezdésének b) pontja biztosítja. Ennek megfelelően a kerethatározat célja, hogy törvényeik és rendeleteik közelítése útján biztosítsa a tagállamokban alkalmazandó rendelkezések összeegyeztethetőségét a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés előmozdításához szükséges mértékben, továbbá biztosítsa, hogy valamennyi tagállam rendelkezzen a bűncselekményből származó jövedelmek elkobzására vonatkozó hatékony

¹⁷ Lásd: a jelen indítvány 13. lábjegyzetét.

¹⁸ 2005. június 16-i Pupino ítélet, C-105/03, EU:C:2005:386, 43. pont. Lásd még: Lenaerts, K., „The contribution of the European Court of Justice to the area of freedom, security and justice”, International and comparative law quarterly, 59. kötet, 2. szám, 2010., 255–301. o., 271. o.

¹⁹ Az elkobzás fogalmát a 2014/42 irányelv 2. cikkének 4. pontja a következőképpen határozza meg: „valamely bűncselekménnyel kapcsolatban a bíróság által elrendelt végleges tulajdonvesztés”, amely a fenti definíciótól némiképp eltér. A fenti 49. és 54. pontban kifejtettek szerint ez a definíció lép a kerethatározatban rögzített fogalom meghatározás helyébe.

szabályokkal.²⁰ A 2005/212/IB kerethatározat a kölcsönös elismerés elvének a vagyonekobbzást elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló 2006/783/IB kerethatározat elfogadásához kapcsolódik, amelynek célja olyan szabályok elfogadása, amelyek alapján egy tagállam elismeri, és saját területén végrehajtja az egy másik tagállam büntetőügyekben illetékes bírósága által hozott vagyonekobbzást elrendelő határozatokat.²¹

62. A Dán Királyságnak a bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéséhez használt eszközökről szóló kerethatározat tervezetéhez benyújtott kezdeményezésének indokolása a javaslat szerinti kerethatározatot „horizontális jogi aktusnak” nevezi a vagyonekobbzás tekintetében a tagállamokra háruló kötelezettségek egyértelművé tétele kapcsán.²²

63. Jogalapjából, céljából és elfogadásának körülményeiből következően a kerethatározat olyan jogi aktus, amely i. büntetőügyekhez kapcsolódik; ii. célja a tagállami jogszabályok összeegyeztethetőségének a tagállamok együttműködéséhez szükséges mértékű biztosítása, iii. a tagállamokra hárítva azt a kötelezettséget, hogy megtegyék a bűncselekményből származó jövedelmek és az elkövetéshez használt eszközök elkobbzása érdekében szükséges intézkedéseket; és iv. közelíti a tagállamok jogát a hatálya alá tartozó kérdésekben az elkobbzást elrendelő végzések kölcsönös elismerése érdekében. A kerethatározat koncepciója a jogszabályok minimális közelítése („az együttműködéshez szükséges mértékben”).

64. A 2005/212/IB kerethatározat alapján a bűncselekmények elkövetési eszközei és a bűncselekményből származó jövedelmek (a 2. cikk (1) bekezdése) elkobbzását bíróság rendelheti el „bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos” eljárás eredményeképpen (az 1. cikk negyedik francia bekezdése). Ez a meghatározás összecseng az Európa Tanács 1990. november 8-i, a pénzmosásról, a bűncselekményből származó jövedelmek felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobbzásáról szóló egyezmény (kihirdette: 2000. évi CI. törvény) 1. cikkének d) pontjában rögzített definícióval.²³ Hasznos ugyanakkor emlékeztetni arra, hogy az egyezmény hatálya a bűncselekményekre vagy a bűnözéssel kapcsolatos cselekményekre korlátozódik.²⁴ A kerethatározat jogalapja, kontextusa és szövege azt mutatja, hogy a kerethatározat esetében is hasonló megközelítést kell alkalmazni.

65. A büntetőeljárás akkor indul meg, amikor az érintett személlyel közlik, hogy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják vagy vádolják, és annak jogerős eldöntéséig tart, hogy az adott személy követte-e el a bűncselekményt, ideértve – adott esetben – az elítélést és az esetleges jogorvoslati kérelem elbírálását.²⁵

66. Egyértelmű, hogy a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő, szóban forgó ügy nem „büntetőeljárás”. A Bíróság elé terjesztett iratok alapján arra a következtetésre jutottam, hogy nem is „bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos” eljárás a kerethatározat 1. cikkének negyedik francia bekezdése értelmében.

20 Lásd az Európai Unióról szóló szerződés 31. cikke (1) bekezdésének c) pontját és a kerethatározat (10) preambulumbekzdését.

21 2006. október 6-i 2006/783/IB tanácsi kerethatározat, HL 2006. L 328., 59. oldal. Lásd a 2005/212/IB kerethatározat (10) preambulumbekzdését.

22 A Dán Királyság közleménye, 9956/02. sz. tanácsi dokumentum, ADD 1 („a dán kezdeményezés indokolása”).

23 Lásd a dán kezdeményezés indokolását, 5. o. E helyt megjegyzem, hogy a pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobbzásáról szóló 2001. június 26-i tanácsi kerethatározat (HL 2001. L 182., 1. o.) kereszthivatkozást tartalmaz a fenti egyezmény „elkobbzásra” vonatkozó, saját kontextusában értelmezendő fogalom meghatározására.

24 Lásd az Európa Tanács 1990. november 8-i, a pénzmosásról, a bűncselekményből származó jövedelmek felkutatásáról, lefoglalásáról és elkobbzásáról szóló egyezmény indokolását, 6. és 7. o.

25 Lásd e vonatkozásban, ugyanakkor a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló 2010. október 20-i 2010/64/EU parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 280., i. o.) 1. cikkének (2) bekezdéséhez kapcsolódóan: 2016. június 9-i Balogh ítélet, C-25/15, EU:C:2016:423, 36. pont.

67. Jóllehet a fenti kérdéseket a nemzeti bíróságnak kell igazolnia, a Bíróság elé terjesztett iratokban az eljárás természetét polgári eljárásként határozták meg (amely a büntetőjogi elkobzási rendszer mellett létezik). Az eljárásnak mindössze egy kapcsolódási pontja van a büntetőeljáráshoz: a nemzeti független hatóság akkor kezdeményezi, ha arról értesül, hogy egy személyt egy adott bűncselekménnyel vádolnak. Megindulását követően a polgári eljárás a vizsgálat alá vont személlyel szembeni büntetőeljárásra tekintet nélkül folyik (lásd a 2012. évi törvény 2. cikkét). A polgári eljárás középpontjában a vagyon áll (nem pedig az eljárás alá vont személy). A vagyon eredetét és megszerzésének módját vizsgálják annak eldöntése végett, hogy a szóban forgó vagyon befagyasztására és/vagy idővel elkobzására sor kerüljön-e. Az elkobzás továbbra is független a büntetőeljárás alakulásától. Nem függ össze azzal, hogy a vizsgálat alá vont személyről bebizonyosodik-e, hogy bűncselekményt követett el.

68. Következésképpen egyetértek a Bizottság által a tárgyalás során előadottakkal, amely szerint az ilyen eljárás nem tartozik a kerethatározat hatálya alá. Ugyanerre a következtetésre jutnék a kerethatározat 1. cikke negyedik francia bekezdésének a 2014/42 irányelv által módosított szövege alapján. Bár az „elkobzás” definíciója módosult,²⁶ a lényegi „*bűncselekménnyel összefüggésben*” kitétel változatlan maradt.

69. Nem gondolom, hogy a fenti következtetésre hatással lenne az, hogy a kerethatározat 2. cikkének (2) bekezdése alapján az adóügyi bűncselekmények vonatkozásában a tagállamok a büntetőeljárástól eltérő más eljárásokat is alkalmazhatnak annak érdekében, hogy az elkövetőt megfosszák a bűncselekményből származó jövedelmektől.²⁷ E rendelkezés szövege is tartalmaz egyértelmű utalást a büntetőeljárásra („elkövető” és „bűncselekményből származó jövedelmek”). E rendelkezés nem értelmezhető akként, hogy kiterjeszti a kerethatározat hatályát a büntetőeljáráshoz nem kapcsolódó elkobzásra.

70. A teljesség kedvéért annyit tennék csupán hozzá, hogy amennyiben a szóban forgó eljárást bűncselekménnyel összefüggő eljárásnak minősítenék, amelyre így kiterjedne a kerethatározat hatálya, a kerethatározat semmilyen rendelkezést nem tartalmaz (ellentétben a 2014/42 irányelvvel), amely az elkobzást büntetőeljárásban hozott jogerős ítélettől tenné függővé. A kerethatározat 1. cikkének negyedik francia bekezdése a következőképpen határozza meg az elkobzás fogalmát: „bűncselekménnyel vagy bűncselekményekkel kapcsolatos eljárás eredményeképpen bíróság által hozott szankció vagy intézkedés, amely végleges tulajdonvesztést eredményez”. A kerethatározat ugyanakkor nem szól a büntetőeljárás kimeneteléről. Teljes mértékben igaz, hogy az *irányelv* kontextusában az elkobzás „bűnösséget megállapító jogerős ítélettől függően” alkalmazható (a 4. cikk (1) bekezdése).²⁸ Ugyanakkor ez nem tartozik az irányelv azon rendelkezései közé, amelyek a kerethatározat rendelkezéseinek helyébe léptek.

71. Mindezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a 2005/212/IB kerethatározat nem zárja ki a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljáráshoz hasonló, elkobzásra irányuló olyan eljárásokat, amelyek nem „kapcsolódnak bűncselekményhez”, és amelyekben az elkobzás elrendelése nem büntetőítélet függvénye.

Az ártatlanság védelme

72. A 2005/212/IB kerethatározat 5. cikke ismét megerősíti az ártatlanság védelmének tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettséget. Az ártatlanság védelmét a Charta 48. cikkének (1) bekezdése is elismeri.

²⁶ Lásd a jelen indítvány 14. pontját.

²⁷ Lásd a jelen indítvány 8. pontját.

²⁸ Lásd a jelen indítvány 16. pontját.

73. Az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az uniós jogrendben biztosított alapvető jogokat az uniós jog által szabályozott valamennyi tényállásra alkalmazni kell, az ilyen tényállásokon kívül azonban nem.²⁹

74. A fent kifejtett indokokra tekintettel a kérdést előterjesztő nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljáráshoz hasonló, elkobzásra irányuló eljárások nem tekinthetők a kerethatározat hatálya alá tartozó „bűncselekménnyel kapcsolatos” eljárásnak. A kerethatározat 5. cikke és a Charta 48. cikkének (1) bekezdése ennek következtében a jelen ügyben nem alkalmazható.

Következtetés

75. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Sofyski Gradski Sad (szófia városi bíróság, Bulgária) által feltett kérdést a következőképpen válaszolja meg:

„A bűncselekményből származó jövedelmek, vagyon és az elkövetéshez használt eszközök elkobzásáról szóló 2005. február 24-i 2005/212/IB kerethatározat nem zárja ki a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő eljáráshoz hasonló, elkobzásra irányuló olyan eljárásokat, amelyek esetében az eljárás nem »bűncselekménnyel kapcsolatos«, és az elkobzás elrendelése nem büntetőítélet függvénye.”

²⁹ A 2013. február 26-i Åkerberg Fransson ítéletben (C-617/10, EU:C:2013:105, 21. pont) a Bíróság megállapította, hogy „az uniós jog alkalmazhatósága magában foglalja a Charta által biztosított alapvető jogok alkalmazhatóságát” (kiemelés tőlem). Lásd még: 2017. május 16-i Berlioz Investment Fund ítélet, C-682/15, EU:C:2017:373, 49. pont.